

Stan wód Europy

Ogólny obraz

Ochrona i jakość wody w Europie ciągle się poprawia. Jak poniżej opisano w sposób bardziej szczegółowy, blisko 30 lat prawodawstwa europejskiego oraz działań na krajową i międzynarodową skalę mających na celu ochronę i poprawę środowiska wodnego, przynosi efekty w wielu dziedzinach. Jednakże, nadal istnieją obszary, w szczególności związane z rolnictwem, gdzie nie zanotowano postępów. Ponadto, mimo postępów, nadal pozostawać mogą nierozwiązane problemy i konkretne 'gorące punkty'. Należałoby również podkreślić, że w pewnych dziedzinach istnieją duże luki jeśli chodzi o informacje - wyciągane tam wnioski powinny być traktowane z pewną dozą ostrożności.

Mając na uwadze siłę wpływu rolnictwa, istotne będzie, aby kontrolować skutki wpływu rozszerzenia UE na ten sektor i na zasoby wodne w nowych państwach członkowskich. Restrukturyzacja gospodarcza w latach dziewięćdziesiątych generalnie złagodziła oddziaływanie na środowisko wodne, a jakakolwiek szeroko zakrojona intensyfikacja gospodarki rolnej po rozszerzeniu prawdopodobnie odwróci ten trend.

Obszary postępu

Jakość ekologiczna rzek

Jakość ekologiczna odzwierciedla skutki jakiegokolwiek chemicznego i fizycznego oddziaływania na środowisko. Dane na temat rzek w 14 krajach wskazują, że, w większości przypadków, ich jakość poprawia się. Jednakże, brak jest porównywalnych danych na skalę europejską. Sytuacja poprawi się wraz z postępem prac nad wdrożeniem dyrektywy ramowej wodnej (2000/60/WE).

Zanieczyszczenie substancjami utleniającymi i fosforem

Kontrola punktów-źródeł zanieczyszczenia z obszarów miejskich i przemysłowych doprowadziła do istotnej poprawy jakości wody w Europie. Warto zwrócić uwagę na zmniejszenie ilości fosforu i substancji organicznych w rzekach i jeziorach, co wynika z udoskonalonego systemu oczyszczania ścieków, jak również z wprowadzenia środków czyszczących pozbawionych fosforanów oraz ograniczenia używania nawozów fosforowych w rolnictwie.

Zanotowano również spadek zanieczyszczenia rzek i zmniejszenie bezpośredniego zrzutu substancji biogennych do mórz (w szczególności do Morza Północnego i

Bałtyckiego), jednakże z powodu różnych możliwych przyczyn (złożone związki fizyczne i chemiczne, luki w danych), nie zawsze miały one odzwierciedlenie w zmniejszeniu stężenia substancji biogennych w środowisku morskim.

Usprawnione oczyszczanie ścieków przyczyniło się również do poprawy jakości przybrzeżnych i śródlądowych wód kąpieliskowych. Zgodność z obowiązującymi standardami UE przekracza 90%.

Zanieczyszczenie substancjami niebezpiecznymi

Zanieczyszczenie rzek metalami ciężkimi i innymi poddany ścisłemu nadzorowi chemikaliami wymienionymi w dyrektywie o substancjach niebezpiecznych (76/464/EWG) ogólnie maleje. Dostępność danych o wielu innych substancjach zanieczyszczających jest zbyt mała, żeby dokonać jakichkolwiek ocen.

Podobny spadek zanotowano, jeśli chodzi o zrzut metali ciężkich oraz pewnych substancji organicznych do środowiska morskiego. Istnieją również dowody na to, że powyższe okoliczności wpływają na spadek stężenia tych substancji w biocie morskiej mórz europejskich, mimo, że stężenia przekraczające normy bezpieczeństwa przewidziane dla żywności nadal występują w omułkach i rybach żyjących przy ujściach głównych rzek, w pobliżu przemysłowych punktów zrzutu ścieków i basenów portowych.

W obecnych państwach Unii Europejskiej, zmniejszenie emisji substancji niebezpiecznych w dużym stopniu dokonano poprzez zastosowanie procesów i technologii przemysłowych bardziej przyjaznych środowisku.

Zmniejszyła się ilość zrzutów ropopochodnych pochodzących z rafinerii i instalacji przybrzeżnych. W państwach przystępujących do UE, zmniejszenie emisji spowodowane było głównie zamknięciem nierentownych instalacji.

Nowym wyzwaniem jest obecność w wodach powierzchniowych substancji uszkadzających układ hormonalny - zakłócenia w rozwoju płciowym zwierząt zanotowano w kilku państwach europejskich

Pobór wody

Całkowity pobór wody zmalał w ostatnich dziesięciu latach, za wyjątkiem południowo-zachodniej Europy. Większość sektorów zmniejszyła pobór wody stosując takie środki jak zwiększenie ponownego wykorzystania zużytej wody czy udoskonalenie sprawności urządzeń. Nie miały wpływu na tę sytuację miało wprowadzenie wyższych cen wody.

Wycieki ropy

Pomimo, że liczby zmieniają się z roku na rok, to całkowita ilość wycieku ropy ze statków zmalała w latach 90-tych. Prawdopodobną tego przyczyną było wprowadzenie na szerszą skalę statków o podwójnym kadłubie i usprawnienie nawigacji.

Informacja

W ciągu ostatnich ośmiu lat, wdrożenie systemu Eurowaternet (sieć gromadzenia danych i informacji o wodzie koordynowana przez Europejską Agencję Środowiskową (EEA)) przyczyniło się do istotnej poprawy jakości informacji o wodach europejskich.

Briefingi EEA w zwięzły i przejrzysty sposób dostarczają informacji na temat bieżących kwestii środowiskowych, a opracowywane są na podstawie najświeższych dostępnych danych. Briefingi są dostępne na stronach internetowych EEA: www.eea.eu.int

Obszary, w których nie zanotowano postępu

Zanieczyszczenie azotanami

Zanieczyszczenie azotanami, w szczególności używanymi w rolnictwie, nie zmieniło się.

Ich stężenie w rzekach pozostało na niezmiennym poziomie w latach 90-tych i jest najwyższe w tych krajach zachodniej Europy, w których gospodarka rolna jest najbardziej intensywna. Stężenie związków azotu w morzach również pozostało na niezmiennym poziomie.

Nie zanotowano żadnych zmian w stężeniu azotanów w wodzie gruntowej. Stężenie azotanów w wodzie pitnej przekracza dopuszczalne normy w około jednej trzeciej wód gruntowych, o których dane są dostępne. Występowanie azotanów w wodzie pitnej jest powszechnym problemem w Europie, szczególnie w wodzie pochodzącej z płytkich studni.

Pobór wody do nawadniania, produkcji energii i turystyki

Zanotowano niewielki trend wzrostowy w wykorzystaniu wody w rolnictwie, na przykład do nawadniania, w Europie południowo-zachodniej, jak również do celów produkcji energii elektrycznej w krajach Europy Centralnej i Wschodniej przystępujących do UE. Turystyka znacząco, i prawdopodobnie w coraz większym stopniu, będzie eksploatować zasoby wodne w różnych rejonach południowej Europy.

Nadmierny pobór wody pozostaje znaczącym problemem na takich obszarach jak wybrzeże i wyspy Morza Śródziemnego, gdzie zasoby wody pitnej skażone zostały wodą morską.

Pestycydy

Pestycydy używane w rolnictwie występują w wodach powierzchniowych, gruntowych i wodzie pitnej, w stężeniu budzącym zaniepokojenie. Informacje na temat wielu substancji w niej występującej nie pozwalają na oszacowanie tego trendu.

Materiały referencyjne:

Wody Europejskie: Ocena oparta na wskaźnikach.
Podsumowanie, EEA, Kopenhaga

Europe's water: An indicator-based assessment, topic report No 1/2003, EEA, Kopenhaga

